

Norges Vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres referanse:
202601321 - 1

Vår referanse:
26/219146 - 2

Sted, dato:
Oslo, 15.09.2026

Høring - revisjon av forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften)

Politidirektoratet viser til høringsforeleggelse fra NVE av forslag til revisjon av damsikkerhetsforskriften.

Politidirektoratet har etter gjennomgang av høringsforslaget avgrenset direktoratets uttalelse til:

- § 1-3, jf § 7-10 – definisjoner av *ulykke* og *uønsket hendelse* og *melding om ulykke eller uønsket hendelse*,
- § 7-8 (4) - *taushetsplikt*
- § 7-4 – deling av beredskapsplaner og varslings, § 7-9 - *dambruddsvarsling* og § 7-10 – *melding om ulykke eller uønsket hendelse*.

Forslag til § 1-3 – definisjoner av ulykke og uønsket hendelse, jf § 7-11 melding om ulykke eller uønsket hendelse

Politidirektoratet støtter forslaget om å flytte definisjonene av ulykke og uønsket hendelse til § 1-3 fra gjeldende forskrift § 7-11 (ny § 7-10 i forslag til revidert forskrift). Etter direktoratets vurdering er det imidlertid behov å klargjøre definisjonene av ulykke og uønsket hendelse.

Definisjonene skiller mellom

- *ulykke* definert som ... *uønsket eller utilsiktet plutselig situasjon ...*, og
- *uønskede hendelser* definert som ... *enhver annen uønsket situasjon enn ulykke ...*.

Definisjonene bør justeres slik at disse samsvarer med definisjonene i Norsk Standard (NS) 5830:2012:

- Uønsket hendelse – hendelse som kan utsette en verdi for uønsket påvirkning (NS 5830, pkt. 2.3)
- Tilsiktet uønsket handling eller hendelse som forårsakes av en aktør som handler med hensikt (NS 5830, pkt. 2.4).

I Sivilbeskyttelsesloven § 3 bokstav a) er uønskede hendelser definert uten å skille på hvorvidt de er utilsiktede eller tilsiktede, jf

Uønskede hendelser: hendelser som avviker fra det normale, og som har medført eller kan medføre tap av liv eller skade på helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur.

I Politiets beredskapssystem del I (PBS I) er definisjonene i NS 5830 pkt. 2.3 og 2.4 lagt til grunn, jf, PBS I kap. 2.7 Uønsket hendelse¹:

En uønsket hendelse er en hendelse som avviker fra det normale og har medført, eller kan medføre, tap av liv eller skade på helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur.¹⁴

En uønsket hendelse kan være natur- eller menneskeskapt, eller skyldes teknisk svikt. For å skille mellom en tilfeldig hendelse og en villet handling, benyttes begrepene utilsiktet uønsket hendelse og tilsiktet uønsket handling.

Eksempler på utilsiktede uønskede hendelser kan være transportulykker, forurensning, dambrudd, atomulykker og naturkatastrofer som ekstreme værforhold, flom og skred.

Eksempler på tilsiktede uønskede handlinger er kriminalitet, som terror, ulovlig etterretningsvirksomhet og sabotasje. Den forårsakes av en aktør som handler med hensikt.

I definisjonen av *ulykke* i forslaget til inntak § 1-3, jf merknader i gjeldende forskrift til § 7-11, er *uønsket* og *utilsiktet* angitt som to selvstendige alternativer, jf ... *en ulykke å være en uønsket **eller** en utilsiktet plutselig situasjon.*

Det følger av NS 5830 pkt. 2.3 og pkt. 2.4 at kjennetegnet på en ulykke, – eller for den saks skyld et hendelig uhell, vil være at det er en uønsket hendelse som *ikke er tilsiktet* (utilsiktet), eksempelvis en hendelse forårsaket av naturkrefter, teknisk eller menneskelig svikt. Etter direktoratets vurdering er det vanskelig å anse en ulykke som noe annet enn en utilsiktet uønsket hendelse, herunder omfattet hendelse som skyldes uaktsomhet. En uønsket hendelse forårsaket av en aktør som handler med hensikt vil på den annen side være en tilsiktet hendelse, og derfor ingen ulykke.

Det avgjørende skillet er mellom ulykke og annen hendelse er dermed om hendelsen er utilsiktet eller tilsiktet. Når det gjelder definisjonen i forslaget i § 1-3 av *uønsket hendelse* versus definisjonen av *ulykke*, er det direktoratets vurdering at *uønsket hendelse* nødvendigvis må bli å forstå som *tilsiktet uønsket hendelse*.

Definisjonene kan eksempelvis justeres slik:

- *Ulykke: utilsiktet uønsket hendelse som har eller kan ha skadelige følger eller kunne innvirke på sikkerheten, herunder nestenulykker.*
- *Uønsket hendelse endres til eksempelvis Tilsiktet uønsket hendelse eller Annen hendelse enn ulykke.*
- *Tilsiktet uønsket hendelse: hendelse som forårsakes av en aktør som handler med hensikt og hendelsen har eller kan ha skadelige følger eller kunne innvirke på sikkerheten.*

¹ <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/pbsi.pdf>

Alternativt:

Annen hendelse enn ulykke: hendelse som forårsakes av en aktør som med hensikt foretar en tilsiktet uønsket handling som har eller kan ha skadelige følger eller kunne innvirke på sikkerheten.

(For dette alternativet; Annen hendelse enn ulykke, se nedenfor i forslag til regulering av taushetsplikt der dette alternativet er benyttet)

Forslag til § 7-8 (4) - taushetsplikt

Hjemmelsgrunnlaget for å regulere informasjonssikkerhet og taushetsplikt er så vidt sees vannressursloven § 36.

Forslag til ny § 7-8 er dels en videreføring av gjeldende § 7-8, og dels en utvidelse med større grad av detaljering. Forslaget til ny § 7-8 bidrar til å klargjøre hvilken type informasjon som etter sin art kan være taushetsbelagt, klassifisering av informasjonen og behandling av informasjonen mv. Direktoratet støtter dette.

Gjeldende forskrift § 7-8, 1.ledd og forslag til ny bestemmelse i nytt 4.ledd (§ 7-8 (4)) fastsetter at grunnvilkåret for at informasjonen vil være taushetsbelagt er at informasjonen er klassifisert som sensitiv i tilfeller der taushetsplikten ikke følger av gradering (B) eller høyere i medhold av sikkerhetsloven, jf § 7-8 (8).

Det angis eksplisitt at taushetsbelagt informasjon er unntatt offentlighet etter offentleglova § 13 (se nærmere om dette nedenfor i merknader til direktoratets forslag til taushetspliktsbestemmelse i forskriften). Henvisningen til offentleglova § 13 og ordlyden i gjeldende § 7-8, 1.ledd og forslaget til ny § 7-8 (4) tilkjennegir implisitt at bestemmelsen etablerer taushetsplikt for sensitiv informasjon, jf:

Enhver som omfattes av forskriften plikter å hindre at andre enn rettmessige brukere får adgang eller kjennskap til sensitiv informasjon om vassdragsanlegget. Slik informasjon er å anse som taushetsbelagt informasjon unntatt fra innsyn etter offentleglova § 13.

Politidirektoratet vurderer imidlertid at taushetsplikten med fordel kan tydeliggjøres og styrkes ved å regulere denne atskilt fra retningslinjene for klassifisering og øvrige krav til behandling av informasjonen. Slik det er nå, er det ikke etablert en egen materiell bestemmelse som eksplisitt knesetter taushetsplikten og tydeliggjør det personelle virkeområdet for taushetsplikten, jf at det personelle virkeområdet uten nærmere presisering bare angir *Enhver som omfattes av forskriften ...*

Når det gjelder det personelle virkeområdet legger direktoratet til grunn at *Enhver som omfattes av forskriften ...* sikter til forslaget til de som er omfattet av forslaget til forskriften kap. 2 - § 2-1 (2), litra a. – c., § 2-6, § 2-7 og § 2-8.

Så vidt sees er taushetsplikten ikke omfattet av straffebestemmelsen i vannressursloven § 63, men brudd på taushetsplikt vil være straffbart etter straffeloven § 209, 1.ledd. Straffeloven § 209, 3.ledd kan forstås slik at straffeansvaret § 209, 1.ledd ikke kommer til anvendelse overfor den som krenker taushetsplikten *etter* at tjenesten eller arbeidet er avsluttet, med mindre vedkommende hadde tjeneste eller arbeid i staten eller kommune. Direktoratets vurdering er imidlertid at § 209, 3.ledd kun er en presisering av straffansvar for offentlig ansatte, og ikke er ment å oppstille en generell begrensning av straffansvaret etter 1.ledd.

Politidirektoratet vurderer det slik at taushetsplikt *etter* at tjenesten eller arbeidet er avsluttet for dam- og vassdragsanlegg og straffansvar etter § 209, 1.ledd vil bli ivaretatt ved å innta en tydelig bestemmelse i damsikkerhetsforskriften om at taushetsplikt også

gjelder etter at tjenesten eller arbeidet er avsluttet. Se eksempel nedenfor til taushetsbestemmelse i damsikkerhetsforskriften, jf eksemplets 1.ledd, siste setning.

En særskilt bestemmelse for taushetsplikt med hjemmel i vannressursloven § 36 kan eksempelvis reguleres slik i § 7-8 (4) (se for øvrig tilleggsmerknader til forslaget nedenfor):

Informasjon klassifisert som sensitiv er taushetsbelagt. Enhver som omfattes av forskriften § 2-2 (2) bokstavene a. – c., § 2-6, 2-7 og § 2-8 plikter å bevare taushet om det vedkommende får tilgang til eller vite om taushetsbelagt informasjon om dam- eller vassdragsanlegg. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

Taushetsbelagt informasjon kan bare deles med andre i virksomheten når det foreligger tjenstlig behov.

Taushetsbelagt informasjon kan bare deles med eksterne når det foreligger saklig tjenstlig behov. Om nødvendig skal mottaker pålegges plikt til å bevare taushet om informasjonen. Det kan settes vilkår for behandlingen av informasjonen når mottaker pålegges taushetsplikt.

Taushetsbelagt informasjon kan deles uten pålegg om taushetsplikt når informasjonen deles med politiet når dette er nødvendig i forebyggende øyemed og for å håndtere ulykker eller andre hendelser som ikke er ulykke, beskytte liv og helse, allmennhetens sikkerhet, grunnleggende samfunnsmessige interesser, kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner.

Tilleggsmerknader knyttet til ovenstående forslag til regulering av taushetsplikt i instruksen:

I forslaget til 2.ledd er øvrige nødetater eller kommunen m.fl. ikke medtatt. Ved eventuell deling med Helse og Brann- og redningsetaten og kommune, kan det muligens være nødvendig å pålegge taushetsplikt for å sikre informasjonen, jf om dette nedenfor. Politiets taushetsplikt vil imidlertid for mottak av taushetsbelagt informasjon i nærværende kontekst være taushetsbelagt i politiet i medhold av Politiregisterloven § 23, 2.ledd i og med at det vil falle innunder opplysninger som saklig vil være knyttet til politiets operative virksomhet.

Øvrige deler av innholdet i forslaget til § 7-8 (4) kan flyttes til § 7-8 (5).

Skulle det eventuelt være personer som ikke omfattes av forskriften § 2-2 (2) bokstavene a. – c., § 2-6, 2-7 og § 2-8, men som har stilling/funksjon på dam- og vassdragsanlegg og som derav også bør være underlagt taushetsplikt fastsatt i forskriften i medhold av vannressursloven § 36, må det påses at dette blir regulert i forskriften med mindre dette måtte følge av annet rettsgrunnlag.

Direktoratet ønsker å peke på at den taushetsplikten som forskriften pålegger ikke later til å ville gjelde for ev. eksterne offentlige og private aktører og deres personell som mottar sensitiv informasjon. Dette fordi disse etter direktoratets vurdering faller utenfor damsikkerhetsforskriftens personelle virkeområde, jf forskriften kap.2. Eksterne kan riktignok iht. eget rettsgrunnlag slik som politiet, ha taushetsplikt for informasjon som gjelder for og behandles av den enkelte aktør, men det er ikke gitt at slik taushetspliktbestemmelse foreligger eller vil favne informasjon som er taushetsbelagt etter damsikkerhetsforskriften.

Får å ivareta taushetsplikt for eksterne mottakere av informasjon som er taushetsbelagt i medhold av damsikkerhetsforskriften, anbefaler direktoratet at det inntas en bestemmelse i forskriften som åpner for at eksterne mottakere kan pålegges

taushetsplikt, ev. også med krav til behandlingen av informasjonen. Som eksempel på en slik bestemmelse viser direktoratet til politiregisterloven § 35 – *pålegg om taushetsplikt*. Se eksempel på forslag til regulering i forslaget ovenfor.

Når det gjelder henvisningen til offentleglova § 13 i gjeldene § 7-8, 1.ledd og i forslaget til ny § 7-8 (4), viser direktoratet til at offentleglova § 13 er hjemmel for å kunne unnta for offentlighet informasjon som er taushetsbelagt iht annet rettsgrunnlag, men ikke en selvstendig taushetspliktbestemmelse. Etter direktoratets syn bør henvisningen til offentleglova § 13 i § 7-8 (4) utgå.

Skal en henvisning til offentleglova § 13 ha noen relevans, forutsetter det i tilfelle at offentleglova gjelder for eiere av/virksomhet med dam- og vassdragsanlegg. Etter direktoratets syn er det grunn til å reise spørsmål ved om aktørene er omfattet av offentleglova. Selv om deler av den virksomheten som aktørene utøver eventuelt skulle være omfattet av offentleglova, er direktoratets oppfatning at det fremstår som usikkert om den type informasjon som vil være sensitiv og dermed taushetsbelagt etter § 7-8 (4), vil være knyttet til den delen av virksomheten som vil være underlagt offentleglova.

Forslaget til § 7-8 (8), jf gjeldene § 7-8, 3.ledd, legger myndighet til NVE. Direktoratet støtter at NVE må ha slik myndighet og at dette klart fremgår. En slik rolle og myndighet for NVE vil imidlertid ikke frita dameier med virksomhet knyttet til kritisk infrastruktur og samfunnskritisk funksjon fra selvstendig plikt til å vurdere og beslutte at sensitiv informasjon og adgang til områder, lokasjoner og fasiliteter skal behandles i henhold til sikkerhetslovens bestemmelser. Etter Politidirektoratets syn, kan det imidlertid være hensiktsmessig å tydeliggjøre dette ansvaret for ansvarlig for dam- og vassdragsanlegg ved å innta eget punkt om dette i § 7-8 (8).

Forslag til § 7-4 (5) – *deling av beredskapsplaner og varsling, § 7-9 og § 7-10 – dambruddsvarsling og melding om ulykke eller uønsket hendelse*

Gjeldende forskrift § 7-4, 5.ledd er foreslått videreført. Denne bestemmelsen gjelder deling av nærmere angitt type informasjon til myndigheter og etablering av system for varsling til myndighetene ved akutt fare og ulike hendelsestyper. Varslingsplikten er ikke knyttet til årsaken til at det kan være fare for dambrudd osv. Direktoratet er enig at underliggende årsaker ikke bør være styrende for varsling, og uavhengig av om årsaken til hendelsen utløser varsling på annen måte og i andre kanaler. Eksempelvis vil tilsiktet uønsket handling som sabotasje kunne føre til akutt fare for f.eks. dambrudd, eller andre alvorlige konsekvenser og derfor utløse varsling etter damsikkerhetsforskriften. Dette selv om varsling og håndtering også vil bli ivarettatt på annen måte.

Mottakere av informasjon/varsling er myndigheter *ansvarlige for evakuering og redning*. I merknaden til bestemmelsen er det ikke nærmere beskrevet hvilke myndigheter dette er, utover at varsling også skal skje til NVE. I tillegg gis det føringer/retningslinjer for når myndighetene skal varsles, jf at varsling skal skje ved akutt fare for dambrudd, ved dambrudd eller andre alvorlige hendelser som skyldes svikt, brudd eller feilfunksjon ved vassdragsregulering.

Etter direktoratets vurdering er det upresist å beskrive subjektene som skal varsles som *myndigheter ansvarlige for evakuering og redning*. Myndigheter med primæransvar for evakuering og redning vil først og fremst være politiet, samt Helse, Brann- og redningsetaten og kommuner. Disse vil derfor være sentrale for mottak av informasjon og varsling. Er det politiet, Helse, Brann- og redningsetaten og kommuner som det reelt er tenkt på, er det direktoratets oppfatning at det vil være hensiktsmessig å klargjøre dette ved å innta konkret hvilke myndigheter/organ det er som skal varsles. Er det imidlertid ønskelig at deling av informasjon og/eller varsling etter § 7-4 (5) skal omfatte

flere myndigheter enn politiet, Helse, Brann- og redningsetaten, kommuner og NVE, kan det være hensiktsmessig å utvide opplistingen med de øvrige myndighetene.

Til ovenstående bemerkes at det bare er politiet som kan pålegge evakuering². Ved polisiert påbud om evakuering utløser det en plikt for den enkelte til å evakuere. Politiet har da ansvar for selve evakueringen og når det er nødvendig og forholdsmessig kunne gjennomføre tvungen evakuering med bruk av makt. Kommunen vil ha ansvar for å ivareta de evakuerte med støtte fra eks. Helse. Ved situasjoner der det kun oppfordres til evakuering, vil evakuering være frivillig og politiet vil ikke ha ansvar for evakueringen som sådan, men kunne ha alminnelige polisiære oppgaver som følge av at innbyggerne evakuerer og kommunen ha ansvar for ivaretagelse av de evakuerte når dette er nødvendig. I redningstilfeller vil politiet ha ansvar for å iverksette og koordinere innsats. Er LRS etablert vil redningsinnsats og koordineringen skje i samråd med LRS.

Forskriften § 7-9 (2) og (1) gjelder direkte varsling av berørte personer og informasjon til målgruppen om varslingsystemet. I § 7-9 (2) henvises det ikke til *myndigheter ansvarlige for evakuering og redning*, men *relevante ansvarlige myndigheter* som det skal være dialog med ifm utsendelse av informasjon om varslingsystemet. I kommentar til bestemmelsen uttales at relevante myndigheter vil være politiet, kommuner, sivilforsvaret og statsforvalteren.

Etter direktoratets vurdering er det først og fremst de samme myndigheten som er de primære myndighetene for mottak av informasjon og varsling iht. § 7-4 (5), som også er de relevante myndighetene for å bli tatt med på samråd om informasjon til berørte personer om system for å varsle og om hensiktsmessig atferd ved varsel.

Statsforvalter kan ha et overordnet koordineringsansvar ved hendelser som omfatter flere kommuner og politidistrikt, men ikke et operativt ansvar for innsats, ressurser, tiltak og oppgaver. DSB vil for øvrig også kunne ha ansvar og oppgaver. Sivilforsvaret har ikke selvstendig ansvar for evakuering som ikke er krigsutflytting etter sivilbeskyttelsesloven § 17 flg., og har for øvrig kun et begrenset ansvar for å lede redningsinnsats, jf sivilbeskyttelsesloven § 4, 1.ledd bokstav d. Sivilforsvaret vil imidlertid være bistandsressurs til politiet, Helse, Brann- og redningsetaten og kommuner.

Direktoratet peker i denne sammenheng på at politiet kan sende nødvarsel til innbyggerne når en situasjon tilser dette (sivilforsvaret kan sende ut nødvarsel når sivilforsvarets primæransvar er utløst). Kommuner, statsforvalter og andre kan anmode om at nødvarsel sendes ut av politiet. I informasjon til berørte etter § 7-9 (2) blir det derfor viktig å påse at formålet med varslingsystem etter § 7-9 og annen informasjon om systemet mv. og grensesnittet til nødvarsel etc. blir tydelig og korrekt beskrevet.

Politidirektoratet vil påpeke viktigheten av at det fremgår klart både i informasjon etter § 7-9 (2) og i varsel etter § 7-9 (1) at henvisninger til området som bør evakueres, – ikke er et pålegg om evakuering, men informasjon, råd og veiledning.

Dersom det foreligger eller er grunn til å tro at en situasjon er i utvikling som gir grunn til å pålegge evakuering og/eller iverksette andre polisiære tiltak, ivaretas varsling og håndteringen av politiet. Det følger av dette at det derfor må kreves at ansvarlig for dam- og vassdragsanlegg har dialog med politiet før reell varsling etter forskriften § 7-9 (1) foretas, herunder for å avklare om situasjonen vurderes å være så kritisk at nødvarsel og andre tiltak er nødvendig, herunder pålegg om evakuering. Dette er imidlertid ikke omtalt i § 7-9, noe direktoratet mener er en svakhet.

² Sivilforsvarets myndighet til å beslutte evakuering i krig eller når krig truer (krigsutflytting), jf sivilbeskyttelsesloven § 17 flg.

Politidirektoratet ber om at det i § 7-9 (1) inntas at ansvarlig for dam- og vassdragsanlegg skal ha dialog med politiet når det vurderes aktuelt å varsle i medhold av § 7-9 (1).

Forskriften § 7-9 (1) oppstiller ikke spesifikke kriterier for når varsel skal foretas. Heller ikke høringsnotatets kommentarer til § 7-9 (1) eller merknadene til gjeldende § 7-9, 1.ledd gir nærmere føringer eller retningslinjer for når ansvarlig for dam- eller vassdragsanlegg selv skal iverksette direkte varsling.

Etter direktoratets vurdering taler gode grunner for å innta overordnede kriterier/føringer som angir den nedre grensen for når direkte varsling etter § 7-9 (1) vil kunne være aktuelt og skal vurderes. Direktoratet viser i denne sammenheng til at slike kriterier er inntatt i § 7-4 (5) for varsling til andre myndigheter.

Forslaget til § 7-10 som med noen språklige endringer viderefører gjeldende § 7-11, benytter begrepene *ulykke* og *uønsket hendelse*. Direktoratet viser i den forbindelse til direktoratets merknader til definisjonene ovenfor, jf forslaget om å innta definisjonene av ulykke og uønsket hendelse i § 1-3.

Med hilsen

Einar Stahl

Politiinspektør

e.f.

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.